

„Wyprawy z Etnoekipą. Poznaj dawną wieś”

Webinaria **„Edukacja regionalna z Etnoekipą”**

Organizator:

Institucja finansowana przez:

Webinarium dla województwa świętokrzyskiego

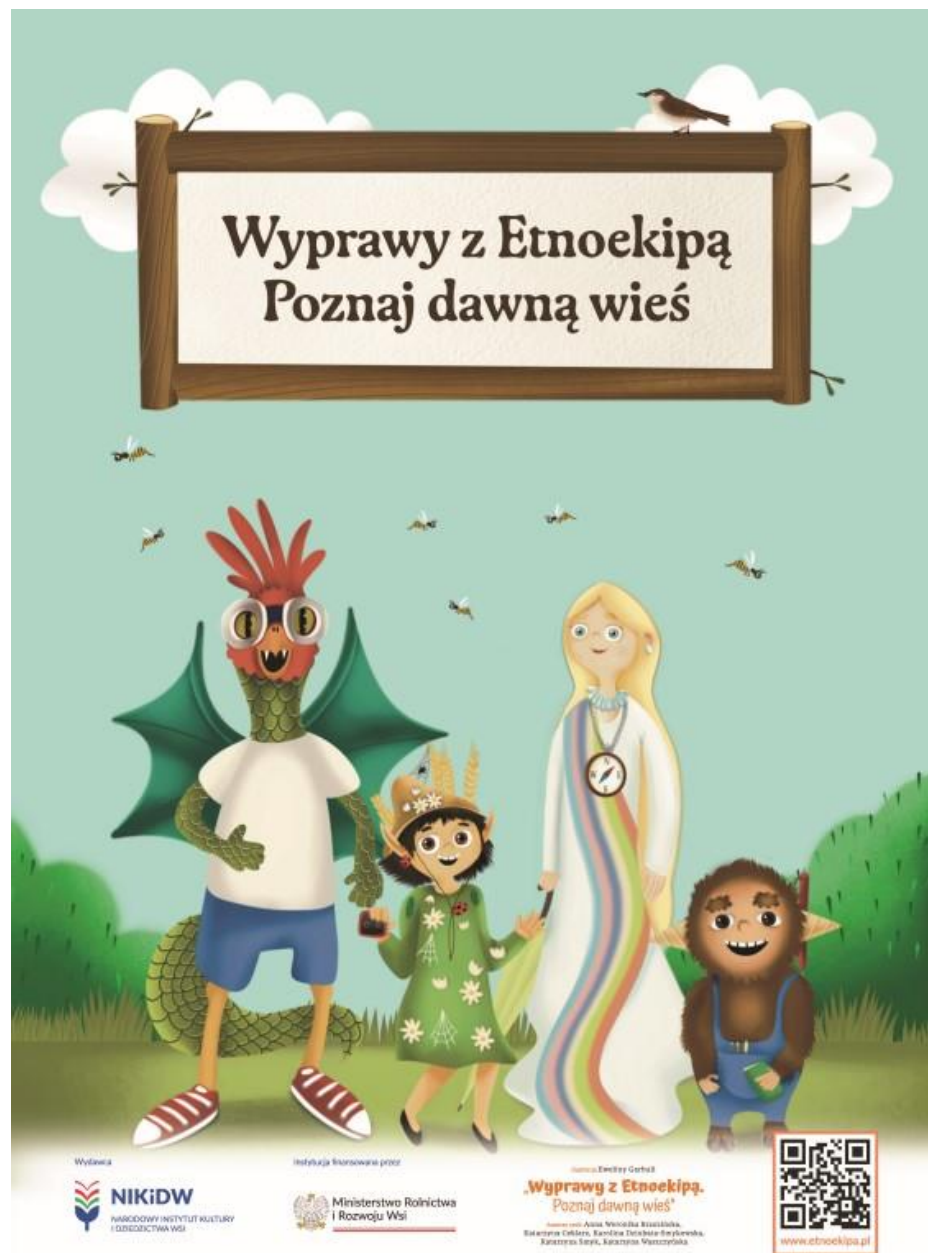
Prowadzący: Aleksandra Imosa
24 kwietnia 2024 r.

WIOSNA i LATO

24 kwietnia 2024 r.

województwo świętokrzyskie

Co?

CEL (Po co?)

- Zachęcenie do prowadzenia lekcji / zajęć dotyczących dziedzictwa lokalnej i regionalnej kultury ludowej
- Pogłębianie wiedzy i umiejętności osób prowadzących zajęcia o tematyce regionalnej
- Poznanie, czym zajmuje się etnografia
- Poznanie kultury wsi
- Poznanie bliższego i dalszego otoczenia
 - jak mieszkano?
 - jak pracowano?
 - w co się ubierano?
 - co jedzono?
 - jak świętowano?
- Uwrażliwienie na otaczający świat, ludzi i ich historie

Wyprawy z Etnoekipą. Poznaj dawną wieś

**Wyprawy z Etnoekipą
Poznaj dawną wieś**

Tom I
Domowe ognisko
– gdzie i jak mieszkało?

Tom II
Nie tylko w polu
– jak pracowano na wsi?

Tom III
Zrób to sam – jak robiono
różne przedmioty?

Tom IV
Ładnie i paradnie
– w co się ubrać?

Tom V
Co do garnka włożyć
– w jaki sposób
przygotowywano jedzenie?

Tom VI
Kartki z kalendarza
– jak dawniej świętowano?

Wydawca
NIKIDW
NARODOWY INSTYTUT KULTURY
JEDZENIA I WINO

Instytucja Partnerująca
**Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi**

Partner
ORE
Ośrodek
Rozwoju
Etnologii

Instytut
**Wyprawy z Etnoekipą.
Poznaj dawną wieś**
Instytut Arta Wronka Brzoźdzka,
Katarzyna Górska, Karol i Marlena Wronki,
Katarzyna Szpak, Katarzyna Wronczyńska

www.etnoekipa.pl

Gdzie szukać?

- Oskar Kolberg „Dzieła Wszystkie. Kieleckie” Tom 18 i Tom 19
- ks. Władysław Siarkowski „Materyjały do etnografii ludu polskiego z okolic Pińczowa”
- Publikacje lokalnych legend
- Słowniki biograficzne
- Monografie miejsc
- Mapy
- Muzea, biblioteki, świątynie, cmentarze
- Szkoły, świetlice
- ...
- **LUDZIE**

Etnoekipa? Czyli kto?

- **Bazyl**. Pocieszny bazyliszek z Krakowa. Ma łagodne usposobienie i pogodną naturę, co odróżnia go od znanych przodków. Słynie z ogromnej ciekawości świata.
- **Bebok**. Postać związana z Kujawami, Śląskiem i Wielkopolską. Przodkowie pochodzili ze Śląska i byli domowymi psotnikami siejącymi postrach wśród dzieci. Uwielbia odkrywanie tajemnic oraz weryfikowanie dotychczasowej wiedzy. W tym celu czyta książki, chodzi do muzeów i skansenów
- **Chmuri**. Chmurnica - Związana z Podkarpaciem. Jest marzycielką i koncentruje się na własnych przemyśleniach, chodzi z głową w chmurach. Organizuje rozmaite wyprawy i samodzielnie obmyśla trasy wycieczek. Jej pasją są też przysłowia.
- **Buczka**. Związana z Warmią. Jest kłobukiem: miłym skrzatem i opiekunem ogniska domowego. Słynie także z zadawania wielu pytań, ponieważ w ten sposób pogłębia swoją wiedzę o świecie.

Inspiracje:

- **Lokalny „Bestiariusz”**
 - prace plastyczne i literackie
 - komiks
 - animacja

WIOSNA i LATO w najbliższym otoczeniu

Etnoekipa „po kielecku”

Krajobraz kulturowy – „czytanie” przestrzeni

- „Knajpa, kościół, widok z mostu”
- Ulicówki, rzędowniki, wielodrożnice
- „Świątokrzyskie Horyzonty”
- weduty
- „Kolegiaty klin”
- Toponimia
- Drzewa

Dom – ognisko domowe czy „maszyna do mieszkania”

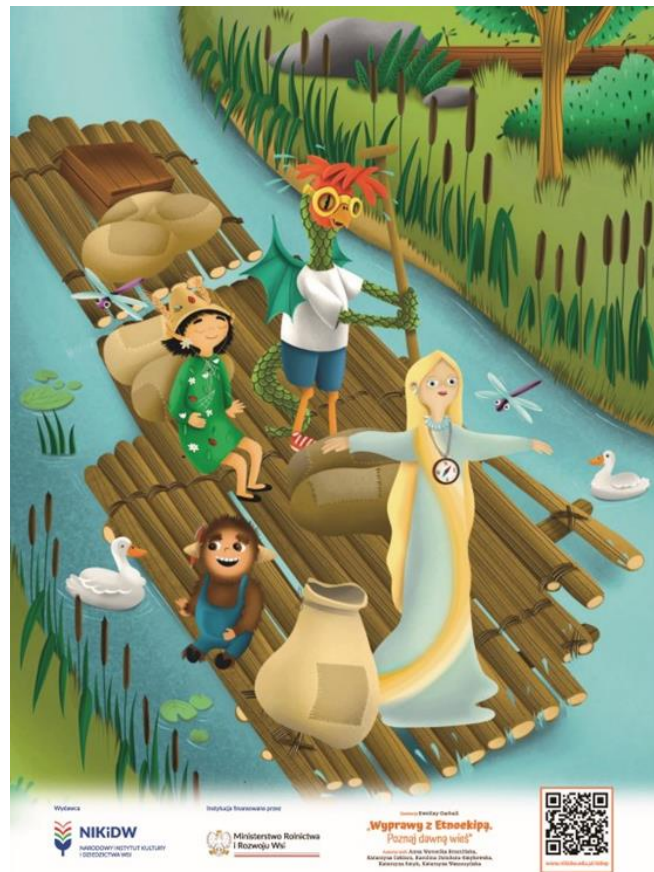
- „U was pada śnieg”
- „Chłop na zagrodzie”
- Konstrukcja zrębowa i sumikowo – łątkowa
- Strzecha, gont, dachówka, eternit, blacha
- Ergonomia izby

Inspiracje:

- „Moje miejsce” – zadanie dla inżynierów i projektantów (urbanistów, architektów, dekoratorów) projekt miejscowości, podwórka, mieszkania – duuuży arkusz i narzędzia do rysowania
- „Drogowskazy” – analogowa nawigacja czyli orientujemy się w przestrzeni – spacer, podczas którego odczytujemy szczegóły otoczenia (gry terenowe)
- „Domeczki z deseczki” i „Zbudujemy domek mały”
- „Mapa uczuć” – mój świat i to co w nim ważne
- „Pod dachem, przy stole, przy piecu” – budowanie swojego bezpiecznego miejsca
- „Sprzątamy zabawki”
- „Służba / władza lokalna”

WIOSENNE i LETNIE prace wiejskie I

Wydawca
NIKiDW
NARODOWY INSTYTUT KULTURY
DZIEDZICTWA WSI

Instytucja Partnerstwo priore
**Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi**

Temat: Wiosenne prace
„Wyprawy z Etoskippa.”
„Poznaj Główny Wiat”
Książka dla dzieci i młodzieży,
Książka dla dorosłych, Książka dla młodzieży,
Książka dla dzieci, Książka dla młodzieży,
Książka dla dorosłych, Książka dla młodzieży

Etnoekipa „po kielecku”

- Rytm, powtarzalność, cykliczność (Czas siewu, czas zbioru)
- „Utrzymać się na powierzchni życia”
- Gromniczna, Roztworna, Jagodna, Zielna, Siewna, Niepokalana
- Dary natury, dary pracy
- Uprawa, hodowla, zbieractwo, rzemiosło, transport

Inspiracje:

- „Młody rolnik/ogrodnik parapetowy” – prowadzenie eksperymentu z zasianiem nasion roślin jadalnych w doniczkach na parapecie.
- „Kołem się toczy” – zajęcia plastyczne o powtarzalnych zjawiskach (pór roku, świąt)
- „Rządzimy narzędziami” – pokaz i sprawdzenia działania lub wykonanie modeli narzędzi gospodarskich (**BHP!!!**)
- „Chlewik, stajnia, obora. Zwierzęta poznać pora”
- „Zdobywamy sprawność pradziadków” / „Certyfikat pradziadków”

WIOSENNE i LETNIE zajęcia wiejskie II

Etnoekipa „po kielecku”

- *Rzemiosło, chałupnictwo, rękodzieło*
- *„Coś z niczego”*
- *„W życiu coś trzeba umieć robić”*
- Tkactwo (Bodzentyn)
- Gonciarstwo (**Chałupa z Bielin**)
- Kowalstwo (Szaniec)
- Garncarstwo (Chałupki, Rędocin, Trzcianka)
- Metalurgia (wytapianie żelaza, górnictwo kruszcowe, **„Wytopki ołowiu”**)
- Stolarstwo (**Chałupa z Rokitna**)
- Plecionkarstwo (*Ponidzie*)
- Murarstwo (**Oleśnica**)
- Kamieniarstwo

Inspiracje:

- Materiałoznawstwo (rozpoznawanie gatunków drewna, stopów, metali, włókien, ceramiki)
- „Płące się niteczka” – tkactwo, dziewiarstwo, koronczarstwo, haft
- „Trzy roki - płot, trzy płoty – kot, trzy koty – koń, trzy konie – człek”
- „Raz powiedział stół do krzesła” – elementy ebenistyki
- „Odpadło uszko - złamane serduszko” – poznawanie ceramiki
- „Nie mnożyć bytów ponad konieczność” – elementy prac konserwatorskich
- „Życie rzeczy” konkurs literacki MWK

WIOSENNE I LETNIE ubiory i stroje

Etnoekipa „po kielecku”

- *Strój / Ubiór*
- *„Co żem miała, to że wdziała”*
- *„Pokażcie Gospodyni, co macie w skrzyni”*

- *Strój świętokrzyski*
- *Strój kielecki*
- *Strój krakowski*
- *Strój sandomierski*
- *Strój opoczyński*

Inspiracje:

- Projektowanie strojów i ubiorów inspirowanych folklorem
- Pokaz mody
- ZPT - przyszyć guzika lub zacerowanie skarpetki
- „Od niteczki do koszuleczki”
- Materiałoznawstwo tekstylne
- Postronki, kordonki, koronki
- Zajęcia tkackie, deseczka tkacka - bardko
- Zajęcia dziewiarskie
- „Kocia kołyska”

WIOSENNY I LETNI pokarm

Etnoekipa „po kielecku”

- Zalewajka Świętokrzyska na bazie kwaśnego żuru (zakis) z ziemniakami
- kugiel – zapiekanka ziemniaczana z mięsem. danie pochodzenia żydowskiego.
- parzybroda – danie na kapuście, ziemniakach z dodatkiem boczku, cebuli i przypraw.
- barszcz czerwony z ziemniakami (z fasolą)
- podpłomyki
- pierogi z jagodami
- zakwas z buraków

Inspiracje:

- „Od zimnioka do prażoka” – obieranie ziemniaków
- „Od ziarenka do bochenka” – opowieść o chlebie
- „Najlepszy kucharz – czas” – kiszenie buraków, ogórków małosolnych
- „Wszystko co nasze oddam za kasze” 😊
- Łączenie produktów (Co z czym najlepiej smakuje?)
- Sezonowość (Truskawki w lutym czy w czerwcu?)
- Układanie jadłospisu („W poniedziałek tośmy jedli placki...” 😊)
- Jak nie marnować jedzenia? („Gdy nie ma świnki...”)

WIOSENNE i LETNIE Świątowanie

Wydawca
NIKiDW
NARODOWY INSTYTUT KULTURY
i ODDZIAŁOWA WSI

Instytucja finansowana przez
**Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi**

Projekt współfinansowany przez
„Wyprawy z Etnoekipą”
Poznaj dawną wieś!
Autorzy: Anna Wierzbicka, Katarzyna
Kuczyńska, Katarzyna Kuczyńska, Katarzyna
Kuczyńska, Katarzyna Kuczyńska

Etnoekipa „po kielecku”

- Wiosna

- „Bziuki” koprzywnickie
- Święcenie pokarmów w Ciekotach
- Tarabanienie w Iwaniskach
- Procesja w Sukowie
- Rocznica bitwy pod Grochowiskami

- Lato

- Jarmark Świętokrzyski
- Święto Chleba (Święta Plonów)
- Przegląd Koni Małopolskich w Opatowcu

Inspiracje:

- Przygotowanie atrybutów Świąt: palma, koszyczek, wianki, ziele
- „Gramy w kolory” – poznawanie symboliki kolorów (naturalne barwniki, zdobienie jajek, florystyka itp.)
- „Zielnik regionalny” – zajęcia botaniczne, etnobotaniczne
- ...

Dziękuję za uwagę.

Aleksandra Imosa

a.imosa@mwk.com.pl

Park Etnograficzny w Tokarni
Muzeum Wsi Kieleckiej